

«Спокуси святого Антонія» Емми Андієвської — поетична збірка, у якій авторка в метафоричній формі створює образи відомого біблійного сюжету. Емма Андієвська здійснює переклад образів живопису на літературу, зокрема, у рядках цієї збірки можна побачити триптих художника Ієроніма Босха «Спокуси святого Антонія», однойменні гравюри М. Шонгауера та однойменну картину С. Далі.

Світову славу письменниці принесли прозові твори «Герострати», «Роман про людське призначення», «Подорож», «Джалапіта», «Тигри», «Казка про ян», поетичні збірки «Народження ідола», «Наука про землю», «Вілли над морем», «Міражі», «Міста-валети», «Шухлядні краєвиди» та ін.

Емма Андієвська — українська письменниця та художниця, яка працює у стилі сюрреалізму та герметизму.

Емма Андiєвська СПОКУСИ СВЯТОГО АНТОНIЯ

СПОКУСИ СВЯТОГО АНТОНIЯ

I

Я весь в Тобi, так ставши однооким,
Що й дихати менi, крiм Тебе, нiчим.
Все, що не Ти, — лиш тлiн i порожнеча.
Мiж плiвок з'яв я довго й марно никав,
Шукаючи Твоїх дорожнiх знакiв,
I от тепер я зупинився, — й наче
На мене одягли прозорi ночви:
I я — вже Ти, який мене спонукав,
Щоб все буття розкрилося, як жолудь,
Тiєї митi, як iз мене жили
Тягнули бiси, ще й — ножем кухонним!
Та попри зло, о Боже мiй коханий,
Цей свiт, де Ти створив струмки i кедри,
Нi, — не на друзки, як стару макiтру!

II

Не свiтло — нескiнченнi мури з пемзи,
Що в них застрягли духи пiтьми спрутом
I б'ють мене кочергами, — навпроти
Iз пацi — просто в серце — довгий пазур,

А я — рiка, де Бога й чорта — позов, —
I човен. Ти велiв мене попраги,
I ось мене колошкають зi спиритом
Мармизи пекла зрана i допiзна.

Я залишив мерзенне, хиже й пiдле,
Аби мене скубли отут, як падло,
Стонiжки з пиками звiрюк й схидни.

Не знаю вже, це я чи свiтло худне,
Втомився я, а Ти, як в ранi — сiль —
Невже нiколи я — Твоїх осель?

III

Падiння це чи просто — в свiтло спуск,
Що так у без'язикiсть завело,
Аби в менi Ти, Боже, як валун,
Й живцем — печiнку — не орел — Твiй перст?

Бiсище губку з оцетом — на спис —
Й менi вуста, де на хрестi з волань
Я так дослухуюсь Твоїх велiнь,

Що я — не я, а світла чорний спазм,

А Ти в мені — ще дужче перегини,
Щоб я — не з п'ятою — з Тобою перегони
Повз бісів нескінченні колонади. —

Мене від зла, що колом в колі, нудить,
Яке чигає, аби Ти в мені замовк, —
Тебе не чути — найстрашніша з мук.

IV

Ти, Боже, ключ й водночас і ворота,
А я, як безнастанний в Тебе — стук.
Я все забув, відбіг всіх «ні» і «так», —
Цей світ для мене, як стара верета.

Тобою жити, — як в Тобі — вмирати.
Я весь Тобою, наче кров'ю, стік.
Я так — без шкіри, мозку, без кісток,
Мене ж бо можна і в сльозі зварити.

А Ти, — чи це для Тебе тільки жарти,
І Ти віддав мене гіенам жерти,
Аби бісища — на всі кутні, — й хитро

Мене, як мишу, що — у вовче хутро? —
Єдиний Ти — буття, де я лиш гість. —
Все знаю, та не доберу чогось.

V

Біс головешки підклада під душу.
Зі шпарки кожної — семиголові гади, —
На сідало посіли й світло гудять.
Чорт власну кишку висмикнув піддашшям

Й очепами — мене гуртом — під дишель,
Аби я на коліна від огиди,
Щоб морок, скориставшись з нагоди, —
Назавжди в серці — небуття подошви.

Чортище збоку, осідлавши лавку, —
Подобю — на ратицях — полівка,
Під ребра — сіркою — і межі очі сцика, —

На мій хребет — всі жужмом, — як на цоколь,
І я везу бісівський почт, мов шкапа. —
Але Ти, Боже, мій — крізь п'ятому — шкіпер.

VI

Ти — все в мені — і помисли, і дії,
Я ж — на гаку — вниз головою — здобич.
Тебе я, Боже, серед пекла здибав
Й відтоді все ніяк не відгадаю,

Ні — що я, ні — навіщо, ані — де я.
Весь світ, все звичне — раптом стало дуба.
І хоча я Тобі себе й віддав був,
Нутро мені — ще й досі біси доять,

Немов я їхнє немовля зарізав,
Й вони — на мене — з пищавок — заразу, —
На колесо — і між собою ділять, —

І пекло й далі клепле мою долю, —
Та я — по вінця — від Твоїх чудес, —
Бо Ти — змагун, я ж — Твій металний диск.

VII

На вухо — три чорти — содомську казку,
Аби душею — гадяче відлуння:
«На хрест — і лагіднішого від лані!» —
Чортиська — шука-рись й гієна-кізка

Мене шматують, я тут гірше кузьки, —
За ноги й руки — й тягнуть геть від ліній,
Що — куля світла — по стерні від льону, —
І кожен мною, як об землю — козир,

Що їх — бісища, — двометрові блохи. —
Я вже оглух від пазурів і бляхи,
Мій зір кривавить від оцих зображень,

Які мені — щомиті — пекла брижі.
Аби, — як стій, — крізь панцери навколо —
Стернею — в кулі світла — Граля келих.

VIII

Мені в живіт — бісища — з гиком — п'яти,
Аж заграва — від сірки і від диму.
Не знаю, чи є край цьому Содому,
А біси — все нові на мене пута,

Щоб змусити гноївку пекла пити
І струпами не тільки тіло, — думи.
Пилу мені крізь мозок — тлустий демон
І пригорщами в ніс — криваву потерть.

Мурахо-чорт, — боки — з ножів комори, —
В легеню — ікла — й тягне в закамарок,
Де стіни — навсебіч — із рученят,

Які мені — останній реченець, —
І я — між них, як між хортів — толай. —
А Ти в мені, о Боже, мов телій.

IX

Бісище, що — скабою — мені тім'я,
Одягнений в червоноіклу рясу,
У серце — цвяхи; морда — куркорисі, —
Від обрію по обрій — пики й темінь,

Що корбою — сумління, жили й тяму.
Серцевий сонця м'яз, що — віссю в росах,
В мені видовжується в нескінченні русла,
І я не жменька попелу і втоми

(Хоча мене ще вдосвіта зорав
Бісище, що — на вусиках зорі, —
І — ланцюги — крізь віддих і крізь скроні,

Бож тарганисько-чорт, — на лапах скриня, —
Мені — всі ребра, тягнучи за пруг), —
А — віз усесвіту, в який мене запряг

Ти сам...

X

Цей світ — ріка, де я — вода й дараба,
А Ти в мені, як буря, що не вщухла.
Все видиме — лиш приступці і чохли.
Ти мури нахилив мені до ребер,

Де гнотиком — душа, сумний доробок,
Що тільки но — у лещатах і — чахла,
Аж поки Ти їй — замашного щигля,
Аби вона, як рибна кістка, — руба,

І вже їй — ні погрози, ні воання.
Скубуть її, як стиглий кущ малини
Ще сумніви, отруйні мозку трутні,

Та я до Тебе, — що страшніші втрати, —
Ще мить, і Ти в мені — вже кожен кут.
Хоч Ти мене — до дір, — як личаки!

XI

Вода мені у скронях — крап — і — крап, —
Видовжує у потойбіччя дебет.
Вітряк-бісище (світло стало дуба,
Повітря — із залізних, довгих круп), —

Він меле серце під хитинний скрип, —
Навколо мене — то бігцем, — то — диба.
А я — немов у виразках худоба,
Яку — валками серполезих скребл.

Гілля — з ребра, і я над світом висну,
Повз мене і крізь мене зими й весни
І зернята річок, і зародків кулони,

І біси, що, одягши кущ калини,
Із хоботів — ікру — на роздоріжжі. —
Чи біс і Ти, який — у лапах — рожу?

XII

Трикутний біс — із черевом вельможі, —
Калаталом мені між очі брязка.
Тримаючись за довгу шию бризки,
Отрутою чортисько промінь маже,

Аби мені — й останній цей проміжок,
Щоб ані світла, ні струмка, ні бростки,
А тільки плоть — німа, глуха і брезкла,
Що Ти їй, Боже, — послугу ведмежу,

Аби душа — ні даху, — ні родини. —
Я — попіл, що лишився від ридання,
Пожбурений на смітник пільми — рептух,

Що із-під тліну усвідомив раптом:
Я так поволі, як з-під кия, вчусь,
Що ця моя ганьба — моя єдина честь.

XIII

Увесь цей морок, Боже, — ні, — не докір,
А просто — в серці, — як підземний зсув.
Бож Ти — фарватер, де мене несе,
І Ти в мені — на всі лади, як — дека.

Я весь румовище, де тільки пси й гадюки,
Могила, на якій і хрест осів.
І той струмок в мені, де небеса,
Бісища — сміттям, — ще й регочуть дико.

Цей світ — а з ним і я — лахміття купи,
Де сатани, — із присвистом, — екіпа.
Мій мозок, як в дірках порожня шанька,

Я так... Мене — до тла — і порошок,
А я усе ще — маслаки питать,
Хоч Ти мене, як ховраха, — пітон.

XIV

Я заблукав. Цей світ — чавунний килим
На груди, і я гину від ядухи.
На мене біс-повія задом диха
Під вигуки визивні — й ікла скалить.

Ще й біс-пила, а з ним і біс-акула, —
О Господи, коли ця погань здохне!
Мене валкують, аби я, невдаха,
Їм на догоду, як фанти на — колір.
Скрізь писки мишачі і пики вовчі,
Я так усю абетку пекла вивчив,
Що ці подоби — все нове і різне —

Для мене — за незмінне і старезне, —
Копита, пазурі і відра жовчі. —
Мене — нема, є тільки Ти, — мій живчик.

XV

Із мене тягне зір — м'які цибулі скла,
Біс-бегемот, що в лапах — важелі потопу.
Бісище-хрящ, який — на шальках людську тупість,
Мені у серце забива горючий клин.

В цьому содомі я один, — безлистий клен, —
В кайданах тіла — на бісівському етапі.
За мною й піді мною — кишля — пекла типи,
Їх — з черева, як з шапокляка, — біс-чаклун.

Один бісище, — він — на мить — подобу плуга,
Мені по спині і на плечах стрімко плига,
І морок — вишкварками — попід ноги — трусок, —

Бісища натесали з мене купи трісок,
Я — жменька немощів, а Ти — ні пари з уст.
Я гину, Господи, благаю — озовись!

XVI

Біс у мереживах — рожева колба-пень
На коліщатах (присмерку форпости)
Підкочує під душу дім розпусти.
Ще інші двоє — лискама з купин

(На голім тілі — глиняний жупан) —
Мене у яму, там, де гниль і підступ
(Крізь лійку плоті маю в пекло впасти, —
Мій марафонський біг, що — скільки перепон!) —

І знову я стою в черві — по пояс.

Мене бісища — на шматки, як паюс,
Аби я — геть від Тебе, — їм покірний,

І душу, булочку, що тільки но — з пекарні. —
О Боже, Ти, що наскрізь — суще і пусте,
Рятуй мене або — від себе відпусти.

XVII

Ти, Боже, так мене з усіх кінців помуляв, —
За мить в Тобі — хай — пекла нескінченні тижні.
До Тебе всі шляхи, та — віддалі — й сутужно, —
А я й через рівчак — так тяжко, так помалу.

О Боже мій, єдиний мій, помилуй
Оцю ганчірку тіла, яка ще — звитяжне.
Я вже не відрізняю, що — різне, що — тотожне, —
Не біси — Ти в мені і по мені, як молот.

Заради Тебе я себе уцент розтринькав,
Щоб Ти в мені розлігся луками, і тронка
Нутра, як — з-під води, — про цей новий набуток,

А я, що доти, як соломою набитий,
На з'явах поковзнувся — і забракло сил, —
В Тобі ж бо від проваль — страшніші — небеса.

XVIII

Бісище риба-меч, який в мені — нудоту,
Чортиська-пуголки, біси — кінні й піші, —
І кожному із них — я — наймиліша паша.
Виделка-біс, — бородавки очей надуті, —

Із мене — пеклові — за сумніви — податок
Під щелепів, зубів і шерсти сизий пошум. —
Тут ратиця — мене, там — клешні, як папушу. —
О Ти, мій провітку, о Боже, де Ти, де Ти,

Бодай на мить спини оцей бісівський вир,
Цю піну в мозку, що — як курячий навар,
Цей присмерк, що — свідомість — язиком гіркавим!

Чи Ти вже розігнув усесвіту підкову
І кожному, що — в думках — виразку, — сабур,
Лиш я не додививсь, що Ти — в мені — собор?

XIX

В мені самому — присмерку діди.
Прозору шкірку світу — надто вощп.
А дихати в Тобі — дедалі важче,

Хоч я вже крізь загати духа йду.

В залозах всесвіту набряк гіркий мигдаль,
Та неба шийка — щораз далі й — вужча,
А Ти, — ще недосяжніше і вище, —
Чи Ти розгнівався, — і я Тебе — ніде?

Занадто густо скрізь — бісівське мливо,
Яке — на душу олов'яну млявість,
Та ще й чортиська-щипавки — під пахви. —

Мене обсіли біси, як ропухи,
І я... Душа без Тебе засина,
Як муха, що — на зиму — восени.

XX

З очей — кульбаби, — лопать ока — млин, —
У серці — м'ясорубки, що й — залізо. —
Мені в легенях, в м'язах біси лаять.
За ніжки — світ, як курку, з-під заслон —

Й мені на щоки — бісеня мале,
Що в протязі повисло, як в галуззі.
Пантера-чорт, на грудях — лійки-леза,
Аби мені вся тьма прогнила

Й душа в потойбік з м'ясом перевисла,
Із мене крутить довге перевесло.
На брамі мороку бісище-лемінг

Пильнує, щоб мене — назавжди — ломом,
І я — ніколи — цей бісівський такеляж. —
Та Ти — в мені, хоч я й сиджу серед калюж.

XXI

Прозорі нутроці — бісище-просторіка —
На вухо: «Він пожер тобі всю тьму,
Коріння існування — тільки темінь,
А він — іржа, пухлина злісна раку».

Біс-ігуана, що мене півроку —
Стежками у безпросвіток крутими,
Проціджує до отупіння й втоми
Нутро, — й свідомість, як стару перуку,

Щоб я — голісінький — навіки в терню,
І тільки мозок — кільцями Сатурна,
Що їх, як бублики, — чортище-тхір

Під бляхи семиповерховий хор. —
Це я Тобою їм — до сказу — всім допік,
Що до бісівської науки я — тупак.

XXII

Аби я — ліктями — назовні — із обмежень,
Мені Ти бісів цих наслав, як ласку,
Ще й — в піч захвав, щоб я, суха галузка,
З-під полум'я ступив в Тебе, — по мужність.

Із вічності мачин — осяяння проміжок,
Що Ти — в мені, як сколопендри лоскіт, —
Був так далеко, а тепер так близько.
Ти поскладав на мене, вутлу мажу,

Весь світла брухт, все зоряне манаття,
Яким мене диявол пробував манити,
Щоб кожну з'яву, як скупар — монети,

Я — в скриню мозку, що громадить тлін,
Замість — усе — доценту — під мітлу, —
Де тільки б — Ти, а я для Тебе — тло.

XXIII

Невже і світло — лиш бісища-мошки
На рибних пухирях мого крику?
За мною ходить біс — без тіла — скрекіт
Й біс-казанок, що — пекло, як лемішку.

З горобини, як із тісних помешкань
(Скрізь — ягоди-провалля) — біси-круки —
Світобудову, аж кривавлять крокви,
Мигтить від язиків, що їх бісища-мушки,

Де я тримаюсь за буття уламок,
Що тане в писках під виття і лемент. —
Мене — то б'ють, то — пробують влещати

(«Ти репетуєш, а, властиво, що — ти?»)
Бісища-нетлі, — рот — з лайна браслет.
Очей в них — Грона, а не бачать чуда:

Моє єство — Тобою обросло.

XXIV

Біс-оселедець з півня підборіддям, —
Нирки навколо людські, як опуки, —
Крізь мене з сатаною грає в покер, —
Тебе в мені він хоче побороти.

Біс-гуска — назирцем, — на ковзанах споруда,
Й по рівчаках течуть бісівські пики,

Яких, здавалося, я щойно спекався,
А тут — нові, що пробують збирати

Данину п'їтьмі, я ж — єдина живність.
Біс-маглювальник, присмоктки — на жовнах, —
Мене на цвях нанизує іржавий,

Щоб я прозрів, осліпши: пекла натиск,
Де біс-клепсидра — покришку з плянети,
Це — також Ти, а я в Тобі, як нитка.

XXV

Моє життя — це — щохвилини — страта.
Я — хліб, який Ти — в челюсті — з лопати.
Мені без Тебе й кроку не ступити,
Хоч Ти в мені — чавунніш від отрути...

Біс-одноріг, — він серед бісів — третій,
Об мене треться черевом розпутним,
Щоб я — Содомом — причастився потай.
О Боже, я ішов Тебе зустріти,

Та на шляху до Тебе, скільки ока, —
Чортиська, що мені — торттури й муки,
Аби не Ти, а біс — мені — за якір. —

Я став без рук, без ніг, сліпий заїка, —
Так світ мені, Ти, Боже, зав'язав
Відтоді, як мене — у себе — взув.

XXVI

Дрібнота-біси, — хаосу кутя,
Яку — на мене пекло — з рур і мисок, —
Без форми біс — сіраво-рихла маса,
Що мною заміта усі кути,

Й біс, що складається з самих котурн,
Навколо мене — сатанинську месу,
Аби мене — на їхній рівень — змусить,
Щоб я до кишки пекла докотивсь.

Як довго, Боже, я ще цю облогу?
В цьому содомі — Ти — єдиний легіт,
Хоч на помості знов бісище-одуд

Й чортисько-ножиці — по куснях — мої вади,
Аби душа — то спеку, то — мороз. —
Та тільки, Господи, як довго — цей маразм?

XXVII

Без тулуба бісище — сам очіпок, —
Замість очей — залізні три бурулі, —
Мені — чоло, щоб тям відмирала.
Ще інший біс, — вогню трухлявий чопик, —

Та біс-лишай, — із черева — очепи
(Чомусь я їм солодший від морелі) —
Мене вже на цурпалок заморили,
Ще й зараз гидь в кістках ластами чапа, —

В повітрі їх — фаланги і рої.
Мені весь віддих — біс — павук-рояль,
Який — в сумління й кров — отруйні зела

Й секунди лічить, як роки, — зозуля. —
О Боже, — Ти — візник, а я із жил візок
Чи всесвіту — відрубаний язик?

XXVIII

Все видиме — лише до Тебе — нерв,
Де біси ще — очепами й мечами.
Без Тебе — берегів — ніде, ні в чому.
В мені — Ти — людство, як каліку — з нар.

Гієни мороку повилізали з нір,
Аж полум'я, — мигтять перед очима —
Й на гніль — веселку, щоб душа — в нікчемне
Й ніколи — навіть позему конур.

Всі мої вчинки — біс, — як трупи — в штабель,
І я сиджу серед каміння й штибу,
Та все в мені — в дорозі вже до Тебе, —

Й сама луна, де бісів сонм юрмивсь. —
Все, що не Ти, — це мука і тюрма,
Я ж, Господи, — я сам собі — ярмо.

XXIX

Навіщо, Боже, бісам Ти віддав свій сад,
Де я — немов окличник водяної секти?
Вели ці з'яви по ядру розсікти,
Аби — крізь повінь — на поверхню — світла суть,

Бож я не відрізняю рівнини від висот,
Хоч Ти в мені вже й небо, там, де — кола — сокіл,
Як поруч качконіс — ще й біс — комахосука —
Жада, щоб я їв тельбухи, — і — розстіба корсет.

Твій сад, де біси виють так надривно, —
Мене — по куснику — й під казанок, як дрова,
Їм — аби душу ганджем залякати,